

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/13/2017
Identifikačné číslo spisu:	1107210217
Dátum vydania rozhodnutia:	11.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1107210217.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v sporovej veci žalobkyne C.V., bývajúcej v W., prechodne v Q., zastúpenej JUDr. Evou Borovskou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 7, proti žalovanému Dopravnému podniku Bratislava, a.s., so sídlom v Bratislave, Olejkárska č. 1, IČO: 00492736, o náhradu škody s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17 C 65/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. marca 2016 sp. zn. 2 Co 165/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný a KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. decembra 2012 č.k. 17 C 65/2007-220 návrh žalobkyne, ktorým sa domáhala náhrady škody vo výške 106 318 Sk (3 529,11 €), náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, zamietol. Rozhodol tak majúci preukázané, že žalobkyňa bola dňa 6. septembra 2004 účastníčkou dopravnej nehody, keď ako chodkyňa prechádzala cez prechod pre chodcov, pričom bola na koľajisku zrazená električkou č. XXXX linky č. XX/X, ktorú riadil vodič G. D., zamestnanec žalovaného. Zamietnutie žaloby odôvodnil ustanoveniami § 427 ods. 1, ods. 2, § 428, § 441 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že žalovaný ako prevádzateľ sa zbavil zodpovednosti za vzniknutú škodu žalobkyni, nakoľko škodu nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho požadovať. Znaleckými posudkami bolo konštatované, že chodkyňa (žalobkyňa) vytvorila vodičovi električky z technického hľadiska prekážku náhlu pri zohľadnení všetkých variant spôsobu chôdze žalobkyne. Podľa názoru súdu vznik škody zapríčinila výlučne žalobkyňa svojím konaním, ktoré bolo v rozpore s právnymi predpismi (a ktoré bolo právoplatne potvrdené v správnom konaní ohľadom priestupku). Pokiaľ ide o jednotlivé čiastkové nároky uplatnené žalobkyňou týkajúce sa náhrady vecnej škody, cestovných nákladov od 6. septembra 2004 až do konca januára 2005, opatrovného a straty na zárobku po skončení práceneschopnosti, súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaným vznesená námietka premlčania týchto nárokov je dôvodná. O

náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Žalovaný si trovy v konaní neuplatnil, preto mu súd ich náhradu nepriznal. Pôvodný vedľajší účastník si v konaní náhradu trov uplatnil, avšak trovy v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. nevyčísľil v lehote do 3 dní od vyhlásenia rozsudku, preto mu ich náhradu súd nepriznal. Opravným uznesením z 30. januára 2013, č.k. 17 C 65/2007-229 podľa § 164 O.s.p. súd opravil tretí odsek výrokovej časti rozsudku, ktorý znie tak, že vedľajšiemu účastníkovi sa nepriznáva náhrada trov konania.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. marca 2016 sp. zn. 2 Co 165/2013 napadnutý rozsudok potvrdil. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ako aj s jeho odôvodnením (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že v prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že žalovaný (v osobe jeho zamestnanca G. D. ako vodiča električky) sa nedopustil protiprávneho konania, že sa ani v najmenšej časti nespoluodpovedal na vzniku dopravnej nehody, na vzniku škody na zdraví, či veciach žalobkyne, a teda nie je daná príčinná súvislosť ako jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov v zmysle § 427 až 431 Občianskeho zákonníka. Práve v predmetnom konaní, v trestnom konaní i v priestupkovom konaní bolo preukázané, že žalovaný neporušil žiadnu právnu povinnosť, nekonal v rozpore so zákonom a vodič električky vynaložil všetko úsilie, ktoré bolo možné od neho požadovať, pretože napriek včasnej reakcii, vyvinutiu maximálneho možného úsilia bez časového oneskorenia, vodič električky nemohol kolíziu zabrániť. Žalobkyňa svojím konaním vytvorila vodičovi električky náhlu a nepredvídateľnú prekážku, svojím konaním bezprostredne ohrozila bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a (výlučne len) sama vlastným konaním zavinila dopravnú nehodu. Škodlivý následok u žalobkyne ako poškodenej nastal v priamej bezprostrednej, nesprostredkovanej príčinnej súvislosti výlučne len s jej chovaním, ktoré dôvody sú spôsobilé odôvodniť zamietnutie žaloby a potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1, § 151 ods. 1, 2 a 5 veta druhá O.s.p.

3. Proti uvedenému rozsudku podala dovolanie žalobkyňa. Uviedla, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), a to predovšetkým tým, že sa súdy nevysporiadali s jej námietkami, náležite ich neodôvodnili a zamerali sa v prevažnej miere na zodpovednosť žalobkyne a takmer sa nevysporiadali so zásadnými rozpormi v skutkových zisteniach. Mala za to, že dôkazy i doplnené dokazovanie vyhodnotil odvolací súd svojvoľne a bez vyhodnotenia vykonaných dôkazov vo vzájomných súvislostiach, čím dospel k nesprávnym záverom, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p.). Označila rozhodnutia oboch súdov za nepresvedčivé, pričom poukázala na skutkové rozpory medzi výpoveďou vodiča električky a závermi znalcov o spozorovaní poškodenej (žalobkyne) v dostatočnej vzdialenosti, medzi znaleckými posudkami a odborným posudkom vypracovaným v predmetnej veci, medzi možnosťami zabránenia zrážke spojenými s opatrnosťou a predvídaním, medzi definíciou náhlej prekážky z technického a právneho hľadiska a toho, či žalobkyňa predstavovala túto náhlu prekážku a rozpory týkajúce sa objektívnej zodpovednosti žalovaného a spoluzavinenia žalobkyne (poškodenej). Podľa názoru žalobkyne súd pochybil, keď pri posudzovaní miery zodpovednosti a určení miery zavinenia nevzal do úvahy aj porušenie viacerých zákonných ustanovení, a to § 4 ods. 1 a 2 a § 15 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách vodičom električky. Namietala, že súdy sa nevysporiadali s uvedenými nezrovnalosťami, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu právnemu záveru. Na základe vykonaných dôkazov dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia, ktoré nie sú presvedčivé, zrozumiteľné, logické a spravodlivé. Žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že považuje tvrdenia žalobkyne uvedené v dovolaní za zavádzajúce, pretože len účelovo svojvoľne interpretuje závery znaleckého dokazovania tak, aby navodila dojem, že dopravnej nehode bolo možné zabrániť. S rozhodnutím odvolacieho súdu sa stotožňuje, považuje ho za správne, a preto žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 4, IČO: 00585441 (pôvodne vedľajší účastník na strane žalovaného) sa k dovolaniu vyjadrila tak, že navrhuje dovolanie žalobkyne odmietnuť, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

6. Dovolanie žalobkyne bolo podané do 30. júna 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) advokátom zastúpená strana (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

8.1. Dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)], vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

9. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 8.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

10. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

11. V danom prípade je dovolaniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky tých rozsudkov uvedených v § 238 O.s.p., proti ktorým bolo dovolanie prípustné.

12. Dovolanie žalobkyne by vzhľadom na vyššie uvedené vyvolalo ňou sledovaný procesný účinok iba vtedy, ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v ustanoveniach § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p.

12.1. Dovolateľka procesné vady konania, ktoré sú uvedené v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p., nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

12.2. Žalobkyňa tvrdí, že jej bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

13. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku. Dovolateľkou namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou považovaná nie za procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ale za tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 111/1998). Na tom zotrvalo aj neskoršie zjednocujúce stanovisko R 2/2016; obsah spisu pritom nedáva v predmetnej veci žiadny dôvod pre uplatnenie druhej vety tohto stanoviska - v dovolaní napadnutom rozhodnutí sú zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody. V posudzovanej veci treba mať na pamäti aj to, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 219 ods.2 O.s.p.), stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým tvorí jeden celok. Odvolací súd v posudzovanej veci zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom prvoinštančného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Odvolací súd nekonal procesne nesprávne spôsobom, ktorým by založil vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Treba tiež uviesť, že najvyšší súd už v minulosti dospel k záveru, že ak je niektoré rozhodnutie (prípadne) nepreskúmateľné, neznemožňuje sa tým účastníkovi konania uskutočňovanie jemu patriacich procesných oprávnení; účastník vtedy nezostáva „procesne bezbranný“ (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 1367/2015) a má naďalej plne zachované právo namietat túto nesprávnosť v oprávnom prostriedku, pokiaľ je prípustný (porovnaj rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 89/2011, 3 Cdo 145/2012, 3 Cdo 158/2012, 3 Cdo 648/2015, resp. 1 ECdo 10/2014). Za procesnú vadu konania v zmysle tohto ustanovenia nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov. Dovolací súd v súvislosti s týmito závermi poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 551/2012, v zmysle ktorého sa „väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

14. K založeniu prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nevedlo ani dovolateľkou namietané nedostatočné zistenie skutkového stavu, prípadne nevykonanie dokazovania zameraného na odstránenie rozporov vo vyjadreniach vodiča električky a závermi znaleckých posudkov. Do 30. júna 2016 ale prípustnosť dovolania nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

15. K vyššie uvedenému treba pripomenúť konštatovanie ústavného súdu, že „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“ (viď IV. ÚS 196/2014).

16. Neopodstatnená je námietka žalobkyne, v rámci ktorej tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je „nepochopiteľné“ a „nezrozumiteľné“. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd sa v danom prípade stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie a tiež s ich právnym posúdením, pričom svoje rozhodnutie nezaložil na právnych úvahách a záveroch odlišných od záverov prvoinštančného súdu. Žalobkyňa nemala dôvod „byť zaskočená“ rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré spočívalo na tých istých právnych záveroch, ako rozhodnutie prvoinštančného súdu, ktoré bolo potvrdené ako vecne správne. Vzhľadom na to dovolací súd konštatuje, že postup odvolacieho súdu nemal v uvažovanom zmysle žalobkyne za následok procesnú vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. Dovolateľka v dovolaní spochybňuje správnosť právnych záverov súdu o nesplnení predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobkyni pri dopravnej nehode v zmysle § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka, na ktorých spočíva dovolaním napadnutý rozsudok.

17.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17.2. Samo nesprávne právne posúdenie ale do 30. júna 2016 nezakladalo prípustnosť dovolania (viď R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne, ktoré bolo v čase podania neprípustné, nevyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočniť meritórny dovolací prieskum (§ 470 ods. 2 CSP). Vzhľadom na to bolo dovolanie žalobkyne odmietnuté podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.